

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Δ. ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

1. Με παραδείγματα: Συχνά η θεματική πρόταση διασαφηνίζεται και αναπτύσσεται καλύτερα με την παράθεση συγκεκριμένων παραδειγμάτων. **Π.χ.** Όσο πιο κοντά μας διαδραματίζεται ένα γεγονός, τόσο πιο ενδιαφέρον είναι.

Για την αθηναϊκή εφημερίδα η διακοπή του ρεύματος στην Αθήνα είναι η πρώτη είδηση, για τους "Τάμς της Ν. Υόρκης" δεν είναι ούτε μονόστηλο. Οι δέκα πρόσκοποι που χάθηκαν στην Πάρνηθα είναι για μας σπουδαίο θέμα, ενώ οι εκατό Ινδοί στρατιώτες που χάθηκαν στα Ιμαλάια πάνε κατευθείαν στο καλάθι. Η έδρα της εφημερίδας ή του πρακτορείου ειδήσεων παίζει αποφασιστικό ρόλο στην επιλογή και την ιεράρχηση των ειδήσεων. Για την τοπική εφημερίδα της Καλλιθέας πρώτο θέμα είναι ο θάνατος του δημάρχου της και όχι ο θάνατος του Μπρέζνιεφ. Το δεύτερο, λοιπόν, αστέρι της είδησης είναι η εγγύτητα.

Χ. Πασαλάρης, Μια ζωή τίτλοι

2. Με σύγκριση και αντίθεση: Η θεματική πρόταση ή περίοδος μας υποδεικνύει να αναδείξουμε ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα σε πρόσωπα, γεγονότα, συμπεριφορές, φαινόμενα, κ.λπ.

Π.χ. Ένα χάσμα χωρίζει το Σωκράτη από τους σοφιστές. Ο Σωκράτης ζήτησε μία και καθολική έννοια, τη μία και καθολική αλήθεια, ενώ οι σοφιστές υποστήριζαν τις πολλές γνώμες για το ίδιο πράγμα. Επίσης και στον τρόπο ζωής υπάρχει ριζική αντίθεση μεταξύ σοφιστών και Σωκράτη. Οι σοφιστές ήταν έμποροι γνώσεων, ενώ ο Σωκράτης υπήρξε ένας άμισθος δάσκαλος και ερευνητής της αλήθειας. Το μόνο κοινό μεταξύ των σοφιστών και του Σωκράτη ήταν ότι αυτός και εκείνοι διαπίστωσαν ότι η παραδεδομένη μόρφωση και παιδεία δεν ήταν αρκετή για την εποχή τους.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους

3. Με διαίρεση: Είναι το κομμάτιασμα ενός όλου στα μέρη του. Ο τρόπος αυτός ανάπτυξης των παραγράφων μας αποκαλύπτει τα συστατικά στοιχεία από τα οποία αποτελείται ένα αντικείμενο ή μια έννοια και μας βοηθάει στην πληρέστερη κατανόησή τους, γιατί διασαφηνίζει συγχρόνως και τα κύρια χαρακτηριστικά τους.

Π.χ. Ο πολιτισμός έχει δύο όψεις: την υλική και την πνευματική. Η πρώτη αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των υλικών αναγκών του ανθρώπου και περιλαμβάνει όλα τα ορατά επιτεύγματά του, από τα ατελή παλαιολιθικά εργαλεία μέχρι την τηλεόραση και τους υπολογιστές. Η δεύτερη έχει στόχο να ικανοποιήσει τις πνευματικές ανησυχίες του ανθρώπου, να απαντήσει στα προαιώνια ερωτήματά του για τη ζωή, το θάνατο, τη φύση, την αλήθεια, την ελευθερία. Εκφράζεται κατά κύριο λόγο με τη θρησκεία, την επιστήμη και την τέχνη.

4. Με αιτιολόγηση: Η μέθοδος αυτή ακολουθείται όταν η άποψη που εμπεριέχεται στη θεματική περίοδο χρήζει αιτιολόγησης, για να αποδειχθεί η αλήθεια του ισχυρισμού.

Π.χ. Ο σημερινός σύζυγος και πατέρας, δεν θέλει να σκεφτεί τον εαυτό του σε

θέση ίση με τη γυναίκα του και να συνεργαστεί μαζί της για τα κοινά προβλήματα του σπιτικού τους. Αυτό συμβαίνει, **γιατί** πριν λίγα χρόνια ο τωρινός σύζυγος και πατέρας έζησε σαν παιδί, μέσα σε μια λειτουργική αυστηρότητα του οικογενειακού του περιβάλλοντος, η οποία τον είχε καταπιέσει κι ακόμα του είχε κάνει βίωμα ζωής, πως ο άντρας έχει την πρωτοκαθεδρία, είναι νοικοκύρης, ενώ η γυναίκα είναι η νοικοκυρά και το κοινωνικά ετερόνομο άτομο. Δεν τολμούσε να αντιμιλήσει στο γονιό, που ήταν η εξουσία. Ο διάλογος ήταν ανύπαρκτος, αφού ο νοικοκύρης αποφάσιζε για την τύχη των μελών της μονοκρατορικής οικογενειακής επικράτειας.

Γιάννης Σκληρός

5. Με ορισμό: Με τη μέθοδο του ορισμού στην αρχή της παραγράφου ορίζεται η κεντρική θεματική έννοια και στη συνέχεια αναλύεται με διάφορες ειδικές λεπτομέρειες, παραδείγματα κ.λπ.

Π.χ. Στα λεξικά, στις εγκυκλοπαίδειες και στα βιβλία, **η διαφήμιση ορίζεται σαν η γνωστοποίηση στο κοινό**, με διάφορα μέσα (διαλαλητές, έντυπα, ραδιόφωνο, τηλεόραση, κ.λπ.) **των ιδιοτήτων που χαρακτηρίζουν ένα προϊόν με σκοπό την αύξηση των πωλήσεών του.** Εντούτοις, ο ορισμός της διαφήμισης σαν γνωστοποίησης αποτελεί ευφημισμό που δεν ανταποκρίνεται ούτε στο ελάχιστο στη σημερινή μορφή της διαφήμισης. Η διαφήμιση ξεκίνησε και αναπτύχθηκε σαν φαινόμενο συνδεδεμένο στενά με την οικονομική ζωή των επιχειρήσεων. Σήμερα όμως έχει φτάσει στο σημείο, χωρίς να χάσει τον οικονομικό της χαρακτήρα και παράλληλα μ' αυτόν, να επιτελεί πρόσθετες λειτουργίες, έμμεσα αλλά αποτελεσματικά.

Θόδωρος Λιανός

6. Με αναλογία: Για να γίνουν πιο κατανοητά ορισμένα στοιχεία του περιγραφόμενου αντικειμένου, δίνονται κάποια ανάλογα παραδείγματα από άλλους χώρους που είναι πιο οικείοι στον αναγνώστη / δέκτη.

Π.χ. Μια ανθρώπινη ψυχή χωρίς την πρέπουσα παιδεία μοιάζει με ένα μάρμαρο λατομείου, που δεν αποκαλύπτει καμιά από τις ομορφιές του, ως τη στιγμή που η τέχνη του μαρμαρά αποκαλύψει τα χρώματα και φέρει στο φως κάθε απόχρωση, κηλίδα και φλέβα που περνά μέσα απ' τον κορμό του. Με τον ίδιο τρόπο και η παιδεία, όταν επενεργήσει πάνω σ' ένα έξοχο πνεύμα, μας αποκαλύπτει όλες τι κρυφές αρετές και τα προτερήματά του, που χωρίς μια τέτοια βοήθεια δε θα μπορούσαν να βγουν στο φως.

7. Με αιτία και αποτελέσματα: Με τον τρόπο αυτό αναφέρετε στη θεματική περίοδο τις αιτίες πρόκλησης ενός φαινομένου και στα σχόλια αναλυτικά τα αποτελέσματα.

Π.χ. Τέλος, και άλλες εμπειρίες αποδείξανε ότι το μεγαλύτερο μέρος τω ανθρώπων συγκρατεί ευκολότερα τα μηνύματα που επιβεβαίωναν την άποψή τους από εκείνα που την αντιστρατεύονται. **Γι' αυτό το λόγο** γίνεται εν γένει αποδεκτό πως **τ' αποτελέσματα** των μέσων μαζικής επικοινωνίας τείνουν, τις περισσότερες φορές, να ενδυναμώσουν και να σταθεροποιήσουν τις ήδη

διαμορφωμένες γνώμες. Τ' αποτελέσματα της μεταστροφής δεν είναι ανύπαρκτα, αλλά είναι σπανιότερα. Ή -για να ακριβολογήσουμε- δυνατόν να

υπάρξουν, όταν υιοθετηθούν γνώμες που τις εμφανίζουν ως νέες, ενώ είναι πάρα πολύ δύσκολο να πείσεις, όταν αντιτίθεται ανοιχτά σε προϋπάρχουσες αντιλήψεις.

Ζαν Καζνέβ

8. Με συνδυασμό μεθόδων: Είναι δυνατός ο συνδυασμός όλων των προαναφερθέντων μεθόδων ανάπτυξης παραγράφου. Αν και οι παράγραφοι αναπτύσσονται με μια απλή μέθοδο, εντούτοις πολλές φορές οι συγγραφείς χρησιμοποιούν ένα συνδυασμό δύο ή περισσότερων μεθόδων. Ο λόγος που επιβάλλει το συνδυασμό είναι ότι ο συγγραφέας γράφοντας την παράγραφο του δεν έχει συγκεντρωμένη όσο πρέπει την προσοχή του πάνω στη μέθοδο· τον ενδιαφέρει πιο πολύ το τι θέλει να πει και πώς μπορεί να το πει καλύτερα στους αναγνώστες του. Συγκεντρώνεται επομένως στη μετάδοση των ιδεών του.

Η παρακάτω παράγραφος αναπτύσσεται με **ορισμό** και **παραδείγματα**: **Π.χ.** Με τις αποδημίες συμβαίνει το ίδιο. Είτε είναι βίαιες είτε ειρηνικές, είναι όπως τα φυσικά φαινόμενα: συμβαίνουν και κανείς δεν μπορεί να τις ελέγξει. Υπάρχει "**αποδημία**" **όταν ένας ολόκληρος λαός, σιγά-σιγά, μετακινείται από τη μια περιοχή στην άλλη** (και δεν είναι καθοριστικό πόσοι θα μείνουν στην περιοχή προέλευσης, αλλά σε ποιο βαθμό οι αποδημούντες αλλάζουν ριζικά τον πολιτισμό της περιοχής στην οποία μετακινήθηκαν). Υπήρξαν μεγάλες αποδημίες από ανατολή προς δύση, στη διάρκεια των οποίων οι λαοί του Καυκάσου άλλαξαν την κουλτούρα και τη βιολογική ταυτότητα των αυτοχθόνων. Υπήρξαν οι μετακινήσεις των λεγόμενων "βαρβαρικών" φύλων που πλημμύρισαν τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και δημιούργησαν νέα βασίλεια και νέους πολιτισμούς, οι οποίοι ονομάστηκαν ακριβώς "ρωμαιοβαρβαρικοί" ή "ρωμαιογερμανικοί". Υπήρξε η ευρωπαϊκή αποδημία προς την αμερικανική ήπειρο, από τη μια πλευρά των ακτών της Ανατολής ως την Καλιφόρνια, από την άλλη, από τα νησιά της Καραϊβικής και το Μεξικό ως το άκρο του Cono Sur. Έστω και εν μέρει υπήρξε πολιτικά προσχεδιασμένη, μιλά για αποδημία, γιατί οι λευκοί που ήλθαν από την Ευρώπη δεν είναι τόσο ότι πήραν τις συνήθειες και την κουλτούρα των ντόπιων, όσο ότι ίδρυσαν ένα νέο πολιτισμό στον οποίο ακόμη και οι ντόπιοι (όσοι επέζησαν) προσαρμόστηκαν.

Ουμπέρτο Έκο, Πέντε ηθικά κείμενα

